

Tècnic/a en Farmàcia

Guia de bones pràctiques preventives per autònoms i
PIMES

Índex

1	Definició	2
	Funcions	3
	Equips de treball emprats	6
	Productes químics utilitzats habitualment	6
2	Riscos genèrics: Causes, conseqüències i mesures preventives	7
	Caigudes al mateix nivell	7
	Caigudes a diferent nivell	7
	Caídas d'objectes per desplom o despeniment	7
	Cops, punzades i talls amb objectes o eines manuals	8
	Cops, talls i atrapaments per contacte amb elements mòbils de màquines	8
	Projecció de fragments i/o partícules	
	Contacte elèctric	9
	Contacte tèrmic	9
	Derivats de l'exposició a productes químics	10
	Derivats de la càrrega física de treball	11
	Contacte amb agents biològics presents	11
3	Equips de Protecció Individual	12
4	Formació general	12
5	Referències bibliogràfiques	13

1. Definició

És la persona que s'encarrega d'assistir en la dispensació de productes farmacèutics, sanitaris i parafarmacèutics, en l'elaboració de fórmules magistrals i preparats, així com en la realització d'anàlisis clíniques elementals, controlant els productes, materials, facturació i documentació en establiments i serveis de farmàcia, col·laborant en la promoció de la salut, prevenció de malalties i educació sanitària, sota la supervisió del facultatiu.

Desenvolupa la seva activitat professional en establiments i serveis farmacèutics, parafarmàcia, magatzems de distribució de medicaments i indústria farmacèutica, pertanyents a l'àrea de serveis i productes sanitaris, en entitats de naturalesa pública o privada, empreses de mida gran, mitjana, petita o microempreses, tant per compte propi com aliè, principalment institucions, organismes i empreses dependents de l'Administració sanitària, societats mercantils, cooperatives i empreses individuals. Desenvolupa la seva activitat sota supervisió facultativa. La seva activitat professional està sotmesa a regulació per l'Administració competent. En el desenvolupament de l'activitat professional s'apliquen els principis d'accessibilitat universal d'acord amb la normativa aplicable.

Llocs de treball relacionats

- Tècnics auxiliars de farmàcia.
- Tècnics en farmàcia.
- Tècnics de magatzem de medicaments.
- Tècnics en farmàcia hospitalària.
- Tècnics en establiments de parafarmàcia.
- Dependents de farmàcia.

1.1 Funcions

Controlar los productos y materiales, la facturación y la documentación en establecimientos y servicios de farmacia.

- Realitzar operacions d'aprovisionament de productes i materials, en serveis de farmàcia, establiments de parafarmàcia, magatzems de distribució de medicaments i indústria farmacèutica, per garantir la seva disponibilitat, segons indicacions del facultatiu, protocols establerts i complint la normativa aplicable.
- Revisar periòdicament l'estat, condicions de conservació i manteniment dels productes, material i equips, d'establiments i serveis de farmàcia, per al seu control, segons instruccions tècniques, indicacions del facultatiu, protocols establerts i complint la normativa aplicable.
- Efectuar els tràmits administratius requerits per a la facturació de les receptes de cobrament diferit, segons indicacions del facultatiu, protocols establerts i complint la normativa aplicable
- Efectuar operacions de cobrament i arqueig per al control de caixa d'establiments i serveis de farmàcia, segons aportacions dels usuaris, entitat asseguradora i tipus de medicament, informant el farmacèutic responsable dels errors detectats, segons protocols establerts i complint la normativa aplicable
- Controlar productes, materials i documentació en els serveis de farmàcia hospitalària, per atendre les necessitats de les diferents unitats hospitalàries, sota supervisió del facultatiu responsable
- Controlar la documentació utilitzada en establiments i serveis farmacèutics, per a la seva actualització i classificació, seleccionant la informació per a l'usuari, sota la supervisió del farmacèutic responsable.
- Col·laborar en la gestió de qualitat de l'atenció sanitària en establiments i serveis de farmàcia, per a la millora contínua de l'activitat tècnica, sota supervisió del facultatiu, segons protocols establerts i complint la normativa aplicable.

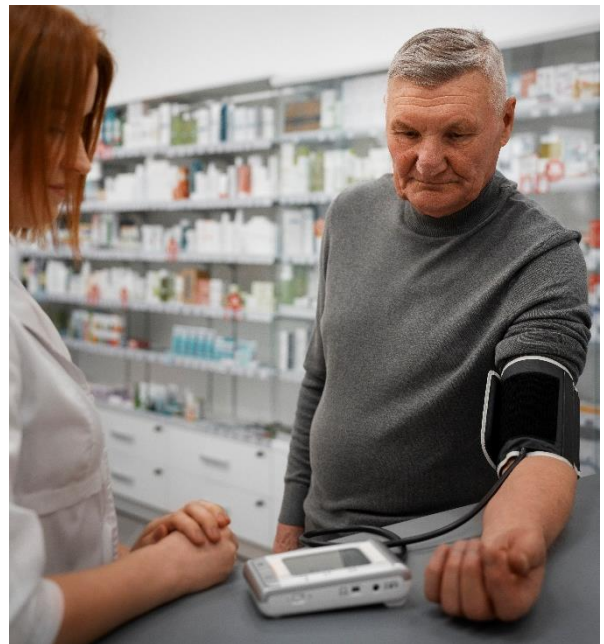

Assistència en l'elaboració de fórmules magistrals, preparats oficinals, dietètics i cosmètics, sota la supervisió del facultatiu.

- Verificar les condicions de treball per a l'elaboració de productes farmacèutics o afins en establiments i serveis de farmàcia, segons la normativa aplicable i sota la supervisió del farmacèutic.
- Verificar les existències i la qualitat de les primeres matèries, per a l'elaboració de productes farmacèutics o afins en establiments i serveis de farmàcia, sota la supervisió del farmacèutic responsable, segons protocols i normativa aplicable.
- Verificar les existències i la qualitat del material de condicionament, que cal utilitzar en fases posteriors de l'elaboració de productes farmacèutics o afins, en establiments i serveis de farmàcia, sota la supervisió del farmacèutic, per comprovar que compleixen els requisits segons els protocols establerts i normativa aplicable.
- Realitzar operacions d'assistència al farmacèutic per a l'elaboració de fórmules magistrals i preparats oficinals, dietètics i cosmètics, segons formularis, protocols establerts i normativa aplicable, registrant el procés, sota supervisió facultativa.
- Realitzar operacions de dosificació i envasament per a obtenció de productes acabats, sota supervisió del farmacèutic, i segons protocols establerts, complint la normativa aplicable.

Col·laborar en la promoció, protecció de la salut, prevenció de malalties i educació sanitària, sota la supervisió del facultatiu.

- Prestar suport emocional a l'usuari, establint una relació interpersonal per solucionar la seva problemàtica, inspirant confiança i preservant la confidencialitat, sota la supervisió del facultatiu.
- Fomentar en els usuaris hàbits de vida saludables per mantenir o millorar la seva salut i evitar la malaltia, sota supervisió facultativa.
- Participar en programes per a la promoció, protecció de la salut, prevenció de malalties i educació sanitària, sota supervisió del farmacèutic.
- Participar en programes de tractament directament observats (TDO), entre d'altres, per col·laborar en la protecció de la salut i prevenció de malalties, sota supervisió facultativa i complint la normativa aplicable.
- Prestar l'atenció bàsica inicial en situacions d'emergència, per minimitzar riscos associats, segons el protocol establert i sota la supervisió del farmacèutic responsable.

Assistència en la dispensació de productes farmacèutics, informant els usuaris sobre la seva utilització, determinant paràmetres somatomètrics senzills, sota la supervisió del facultatiu.

- Assistència en la dispensació i subministrament de medicaments d'ús humà, veterinari i a base de plantes medicinals, per a la prestació del servei farmacèutic, efectuant operacions de control i cobrament, sota supervisió del farmacèutic, complint la normativa aplicable
- Informar l'usuari sobre els productes farmacèutics i la seva utilització per a l'assistència en la dispensació, sota la supervisió del farmacèutic
- Assessorar l'usuari en el servei d'indicació de productes farmacèutics, sota supervisió facultativa, per a l'assistència al farmacèutic en la dispensació, segons protocols establerts i normativa aplicable
- Col·laborar en la prestació de serveis professionals, assistint al farmacèutic i sota la seva supervisió, per augmentar la seguretat i efectivitat dels tractaments, garantint la confidencialitat de les dades i complint la normativa aplicable.
- Determinar paràmetres somatomètrics i algunes constants vitals d'usuaris, per al seu seguiment fàrmac-terapèutic i assessorament, sota la supervisió del farmacèutic, segons protocols establerts, complint la normativa aplicable.

Assistència en la dispensació de productes sanitaris i parafarmacèutics, informant els usuaris sobre la seva utilització, sota la supervisió del facultatiu.

- Assistència en la dispensació de productes sanitaris i parafarmacèutics, per informar els usuaris de les seves característiques, complint la normativa aplicable.
- Informar l'usuari sobre productes sanitaris i parafarmacèutics, per promocionar el seu consum responsable, sota la supervisió del farmacèutic, segons estàndards ètics, complint la normativa aplicable.
- Col·laborar en el seguiment del tractament de l'usuari, per prevenir riscos associats i reaccions adverses als productes sanitaris i parafarmacèutics, segons estàndards ètics, sota supervisió farmacèutica, i complint la normativa aplicable sobre protecció de dades.
- Assessorar l'usuari sobre altres productes sanitaris que poden dispensar-se (òptica oftàlmica, acústica audiomètrica, ortopèdia), per prevenir riscos associats al tractament, conforme a estàndards ètics, sota supervisió farmacèutica i complint la normativa aplicable.

Assistència en la realització d'anàlisis clíniques elementals i normalitzades, sota la supervisió del facultatiu.

- Informar l'usuari sobre les condicions prèvies requerides per a la realització d'anàlisis clíniques elementals, sota la supervisió del farmacèutic, complint la normativa aplicable.
- Preparar materials i equips requerits en la realització d'anàlisis clíniques elementals i normalitzades, per assegurar la seva disponibilitat i operativitat, segons protocols establerts, indicacions del farmacèutic i normativa aplicable.

- Assistència a l'usuari en la realització de tècniques analítiques d' autocontrol per prevenir riscos associats, complint els protocols establerts, indicacions del farmacèutic, i normativa aplicable
- Informar l'usuari sobre els resultats de les determinacions analítiques, per a la recomanació de possibles mesures higienicosanitàries, sota supervisió farmacèutica, i complint la normativa aplicable.
- Efectuar la neteja, desinfecció i esterilització dels materials, instrumental i equips utilitzats, separant el material d'un sol ús per a la seva eliminació, segons protocols establerts, sota supervisió farmacèutica i complint la normativa aplicable.

1.2 Equips de treball emprats

Sistemes informàtics de gestió. Caixa registradora. Material fungible de laboratori, autoclau, frigorífic, congelador, destil·lador i desionitzador d'aigua, autoanalitzador. Productes d'òptica oftàlmica, acústica audiomètrica i ortopèdia. Tallímetre, bàscula pediàtrica, cronòmetre. Balances, aparells de mides de volum, morters, sistema de bany d' aigua, agitadors, espàtules, material de vidre divers, lent d'augment, sistema de producció de calor. Aparells automàtics de presa de pressió arterial i pols. Termòmetres. Higròmetres. Fonendoscopi, esfigmomanòmetre. Aparells per a la determinació de paràmetres en mostres sanguínies. Tamisos, sistema per determinar el pH, sistema per mesurar el punt de fusió, capsuladores, motlles per a òvuls o supositoris, mescladora, màquina de comprimir, dosificadors de líquids, envasos, equip de filtració esterilitzant, campana de flux laminar, forn esterilitzador, homogeneïtzador, equip per tancar ampolles i capsular vials, sistema de rentat del material, estufa, plaques de Petri, liofilitzador, pildorer, sistemes d'impregnació i dinamització, microscopi, etc.

1.3 Productes químics utilitzats habitualment

Reactius i patrons, productes sanitaris, parafarmacèutics, dermocosmètics, dietètics i biocides. Plantes medicinals. Extractes vegetals, minerals i animals. Principis actius medicamentosos. Excipients.

2. Riscos genèrics

2.1. Caigudes al mateix nivell

Causes principals:

Superfície del sòl relliscosa (per presència de líquids o sòls fregats recentment), o ensopegades amb obstacles (mobiliari, cables, obstacles interrompent sortides o zones de pas, acopis provisionals, etc.). Manca d'il·luminació.

Conseqüències:

En general són de caràcter lleu: ferides, torçades, cops, esquinços, etc. En casos més extrems poden ser greus, amb fractures d'ossos.

Mesures preventives:

- Mantingueu l'ordre i la neteja en el lloc de treball, i lliures d'obstacles les sortides i zones de pas. Assigneu les zones destinades a magatzem, i senyalitzeu-les; també cal senyalitzar els apilaments provisionals i els sòls fregats recentment i/o relliscosos.
- Els cables procedents dels equips de treball s'han d'estendre de manera que no travessin zones de pas o de treball.
- La il·luminació dels espais de treball i zones de pas ha de ser l'adequada en base al RD 486/97 de llocs de treball.

2.2. Caigudes a diferent nivell

Causes principals:

Utilització d'escapes manuals per a accedir als productes que es troben a la part superior de les prestatgeries.

Conseqüències:

Les lesions per caigudes poden ser múltiples, i de gravetat variable depenent de la part del cos afectada, i poden ser des de lleus fins a greus.

Mesures preventives:

No utilitzeu elements inestables (cadires, tamborets, etc.) per a accedir a llocs elevats. Les escapes manuals que useu han de complir tots els requeriments de seguretat. No col·loqueu l'escala sobre elements inestables o mòbils (caixes, bidons, planxes, etc.).

2.3. Caiguda d'objectes per desplom o esfondrament

Causes principals:

Trencament de prestatgeries sobrecarregades o subjectades incorrectament, o caiguda de càrrega mal apilada.

Conseqüències:

Des de lleus (cops) a més greus (fractures d'ossos), etc.

Mesures preventives:

Revisió periòdica de l'estat de les prestatgeries.

Respecteu els límits de la càrrega màxima admissible, col·loqueu el material correctament sense que sobresurti de les prestatgeries, assegureu la trava correcta de les estructures, apileu els materials més lleugers a la part de dalt i els més pesats a baix i extremeu les precaucions quan recolliu o deixeu materials des de les zones de més alçada de les prestatgeries. Eviteu col·locar sobre els armaris objectes susceptibles de caure.

2.4. Cops, punxades i talls amb objectes o eines manuals**Causes principals:**

Talls produïts per l'ús d'instruments tallants i punxants: xeringues, llancetes, etc.

Conseqüències:

Petits talls i ferides que en general són de pronòstic lleu. El major risc és el derivat de la potencial contaminació dels instruments per mostra biològica (vegeu l'apartat contacte amb agents biològics).

Mesures preventives:

- Extremeu la precaució quan manipuleu agulles i instruments tallants.
- No dipositeu instruments punxants i/o tallants sobre superfícies ni bosses de la brossa (cal utilitzar recipients específics per a aquesta finalitat).
- Són necessaris procediments de treball adequats en el maneig dels elements punxants i tallants en l'extracció de mostres biològiques.

2.5. Cops, talls i atrapaments per contacte amb elements mòbils de màquines

Causes principals:

Risc intrínsec de totes aquelles màquines que tenen elements en moviment.

Conseqüències:

Poden existir lesions greus: fractures, amputacions, etc.

Mesures preventives:

- Tots els equips de treball han de disposar del marcat CE, de certificat que n'acrediti el grau de conformitat i de manuals d'instruccions del fabricant. Ús i manteniment seguint les especificacions del mateix.
- Cal formació i informació específica dels diferents equips.
- Pareu i desconnecteu les màquines de la font d'alimentació per a fer-hi operacions de manteniment o de resolució de petites incidències.
- Cal fer un manteniment preventiu.

2.6. Projecció de fragments i/o partícules

Causes principals:

Projecció de substàncies líquides utilitzades en l'activitat durant la manipulació de recipients o quan es realitza el transvasament a envasos més petits.

Conseqüències:

Irritacions, ferides i inflamacions als ulls.

Mesures preventives:

Utilitzeu ulleres de seguretat adequades davant del risc de projeccions.

2.7. Contacte elèctric

Causes principals:

Risc d'electrocució per contacte, directe o indirecte, amb elements en tensió dels diferents equips utilitzats en el lloc de treball.

Conseqüències:

Cremades, tetanització, fibril·lació ventricular, asfíxia i mort.

Mesures preventives:

- Mantingueu els equips en perfecte estat d'ús i conservació.
- Abans de netejar qualsevol equip elèctric, desconnecteu-lo de la xarxa, i reviseu sempre els cables i les connexions abans d'utilitzar-lo.

- Compliu amb les recomanacions indicades en els manuals d'instruccions dels equips.
- Tots els equips elèctrics s'han de senyalitzar correctament.
- Només el personal especialitzat pot manipular l'interior dels equips de laboratori.
- Cal comprovar i inspeccionar les instal·lacions elèctriques segons la legislació vigent.

2.8. Contacte tèrmic

Causes principals:

Contacte directe amb la flama del bec de Bunsen en el procés de preparació de fórmules magistrals.

Conseqüències:

Cremades de menor o major gravetat.

Mesures preventives:

- Extremeu la precaució quan utilitzeu el bec de Bunsen. Seguiu un procediment de treball adequat i compliu amb les normes de seguretat específiques.
- Utilitzeu guants de protecció tèrmica en cas necessari.
- Realitzeu un manteniment periòdic del material.

2.9. Derivats de l'exposició a productes químics

Causes principals:

Exposició als diferents productes químics que es manipulen en petites quantitats: dissolvents, àcids (sulfúric, clorhídric, nítric, etc.), alcohols, etc. Depenent de les seves propietats fisicoquímiques i de com es manipulin, poden penetrar a l'organisme per diferents vies d'entrada: inhalatòria, dèrmica, digestiva i/o parenteral.

La no utilització dels Equips de Protecció Individual i la manca de sistemes de ventilació amb extracció localitzada són els factors de risc que afavoreixen aquesta exposició.

Conseqüències:

Els vapors dels àcids són fortament irritants per al sistema respiratori.

El contacte directe (esquitxades accidentals) produeix fortes irritacions sobre la pell, ulls i mucoses. Depenent de la concentració pot produir efectes corrosius.

Mesures preventives:

- Utilitzeu els Equips de Protecció Individual (guants adequats i mascaretes amb filtres químics adequats per a vapors i aerosols dels àcids i dissolvents).
- És recomanable la utilització de cabina amb sistema d'extracció localitzada, i l'ús de procediments de treball adequats per a la manipulació dels productes químics en els processos de formulació, basant-se en la informació subministrada per les fitxes de dades de seguretat.
- Tot l'utilatge emprat en l'elaboració de preparats ha de complir amb les següents característiques:

- Ha d'estar dissenyat de manera que es pugui rentar fàcilment, desinfectar i fins i tot esterilitzar si fos necessari.
- Ha d'ésser adequat a l'ús a què es destina.

2.10. Derivats de la càrrega física de treball

Causes principals:

- > Adopció de postures inadequades de treball, per disseny deficient del lloc de treball: manca d'espai, plans de treball no adequats, distàncies de treball inapropiades, etc.
- > Bipedestació prolongada.
- > Manipulació manual de càrregues.
- > Treball amb pantalles de visualització.

Conseqüències:

Postures forçades i/o mantingudes durant llargs períodes de temps en el treball: molèsties musculars, tendinoses o articulars en forma de dolor i impediment. En general, les molèsties apareixen principalment a la zona de coll, espatlles i braços quan es realitzen estiraments o flexions forçades, o també a la zona dorsolumbar.

Mesures preventives:

- > Tenir en compte l'aspecte dimensional del lloc de treball.
- > Per a evitar adoptar postures forçades i incòmodes és recomanable que el pla de treball tingui a l'abast tots o la majoria d'utensilis que s'han d'utilitzar, i alternar la postura de a peu amb la d'assegut o d'altres que impliquin moviment.
- > El lloc de treball amb la pantalla de visualització ha de reunir les condicions ergonòmiques sobre: entorn de treball, cadira de treball, taula de treball i ubicació de l'ordinador, tal i com s'especifica en el RD 488/9 sobre pantalles de visualització de dades.
- > Es recomana fer exercicis d'estiraments i de enfortiment muscular.
- > En relació a la correcta manipulació de càrregues (caixes amb productes farmacèutics), cal proporcionar formació específica, així com utilitzar elements auxiliars que n'ajudin la manipulació.

2.11. Por contacto con agentes biológicos presentes

Causes principals:

Contacte directe (esquitxades) amb mostres biològiques, especialment sang.

Punxades i talls amb elements tallants i/o punxants (agulles o llancetes) contaminades per mostres biològiques.

Conseqüències:

Infeccions d' origen bacterià, fúngic o parasitari.

Mesures preventives:

- Previ a començar amb el treball diari cal que el personal retiri tota mena d'ornaments (els anells, polseres, etc.).
- Establir procediments de treball adequats en el maneig i eliminació de mostres biològiques o també procediments de desinfecció amb substàncies desinfectants eficaces. S' hauran de manejar amb extrema cura les agulles i els instruments tallants, durant la seva utilització, en netejar-los i en procedir a la seva eliminació. Els residus poden representar un risc biològic important si no es manegen de manera adequada. Desitjar de forma adequada tots els materials i residus que hagin estat en contacte amb fluids corporals.
- Extremar les mesures higièniques personals:
- Rentat de mans abans i després d'atendre cada pacient (encara que s'hagin utilitzat guants), i quan les mans s'hagin tacat amb materials potencialment contagiosos. La neteja es realitzarà amb aigua, sabó i solucions antisèptiques desinfectants i s'assecaran amb tovalloles de paper d' un sol ús.
- Utilització dels equips de protecció personal adequats: guants, mascaretes, ulleres de protecció.
- Vacunació específica.

3. Equips de Protecció Individual

- Mascaretes (protecció de partícules i d'aerosols): quirúrgiques i tipus FFP2.
- Proteccions respiratòries amb filtres adequats per a vapors de dissolvents.
- Ulleres de protecció amb cobertura lateral (contra projeccions de partícules i aerosols).
- Guants amb protecció química i biològica: de làtex, vinil.
- En operacions amb risc de contacte tèrmic, ús de guants de resistència tèrmica.
- Calçat ergonòmic.

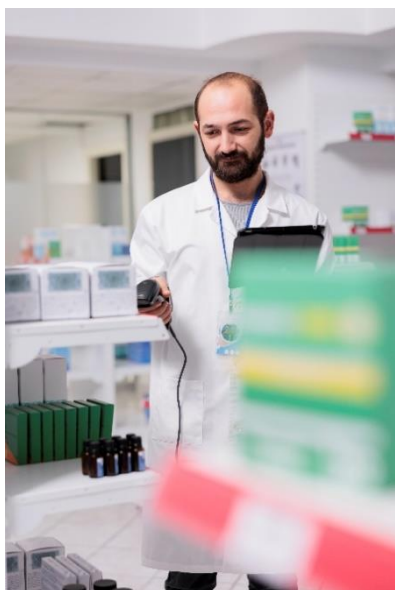

4. Formació general

4.1. A nivell professional

Títol de tècnic de farmàcia i parafarmàcia conforme el que disposa el Reial decret 287/2023, de 18 d'abril, i el seu corresponent certificat de professionalitat publicat en l'Ordre PRE/2698/2015, de 7 de desembre, per la qual s'actualitzen tres qualificacions professionals de la família professional Sanitat, recollides en el Catàleg Nacional de Qualificacions Professionals, establertes per Reial decret 1087/2005, de 16 de setembre.

4.2. A nivell de prevenció de riscos laborals

- Curs específic sobre els riscos laborals presents en el lloc de treball.
- Curs sobre manipulació de productes químics.
- Curs sobre la utilització correcta dels Equips de Protecció Individual.
- Curs sobre prevenció en l'exposició a agents biològics.
- Curs de primers auxilis. Procediments específics de com actuar en cas d'accident.
- Curs sobre el disseny del lloc de treball i higiene postural.

5. Referències bibliogràfiques

Reial Decret 287/2023, de 18 d'abril, pel qual s'actualitzen els títols de la formació professional del sistema educatiu de Tècnic en Emergències Sanitàries, Tècnic en Farmàcia i Parafarmàcia, Tècnic Superior en Audiologia Protètica i Tècnic Superior en Pròtesis Dentals de la família professional Sanitat, i es fixen els seus ensenyaments mínims.

RD 1087/2005, de 16 de setembre, pel que s'estableixen noves qualificacions professionals, que s'inclouen en el Catàleg Nacional de Qualificacions Professionals i la seva posterior actualització Ordre PRE/2698/2015, de 7 de desembre, per la qual s'actualitzen tres qualificacions professionals de la família professional Sanitat, recollides en el Catàleg Nacional de Qualificacions Professionals, establertes per Reial Decret 1087/2005, de 16 de setembre.

Risc biològic a l'oficina de farmàcia - Actuacions des del servei de prevenció de riscos laborals del RICOFSE (Col·legi de farmacèutics de Sevilla).

Afare/Eusfare, Cej, Osalan- Guia de bones pràctiques en prevenció de riscos per a treballadors de farmàcies.